

MALİYE POL. - I VİZE

Malîye politikası, iktisadın makroekonomik alanına karşılık gelir.
Makroekonomi, ekonominin tümünü ilgilendiren birey, firma ve devlet dışındaki genel ekonomik seyri analiz eden iktisadın çalışma alanıdır, makro iktisat.

Mikro dediğimiz zaman, firma davranışları, birey davranışları ve devletin ekonomik kararları alışıdaki davranış biçimlerini analiz eden iktisadın çalışma alanıdır, mikro iktisat.

Tüm ekonomik birimlerin davranışlarını etkileyen genel konjunktürü analiz eden çalışma alanı iktisadın (makro iktisat) alanıdır.

Malîye politikası, makroekonomik dengeler üzerinden analizleri gerçekleştirir. Bu makroekonomik dengelere malîye politikasının etkilerini ve nasıl olduğu ile ilgili birtakım konular üzerinde durur.

Enflasyon, tüm iktisat politikalarını ilgilendiren bir makroekonomik değişkendir.

Ortak makroekonomik göstergeler üzerinde iktisat politikalarının etkileri söz konusudur. Malîye politikası da bunlardan bir tanesidir.

Malîye politikası, iktisat politikasının bir aracıdır. Dolayısıyla malîye politikası iktisat politikasının amaçlarını benimser.

Malîye politikası, iktisat politikasının amaçlarını benimseyen ve bu amaçlara ulaşması için izlenmesi gereken yolu belirleyen ve bu yolda mali araçların nasıl kullanılması gerektiği üzerinde duran politikadır.

Iktisat politikasının amaçları:

↳ Ekonomik istikrarı sağlama

↳ Ekonomik büyüme / kalkınmanın gerçekleştirilmesi

↳ Gelir dağılımının düzenlenmesi

fiyat istikrarı

işsizlik oranlarındaki değişimler

kapasite kullanım oranlarındaki farklılıklar

Politika yapıcılar, amaçlar ve araçları arasındaki gelişmeleri göz ardı noktasında siyasal süreçten yararlanırlar.

İktisat politikaları bu amaçları yerine getirirken kullandığı araçlar:

• Para Politikası ⇒ İktisat politikası amaçlarına ulaşmak için araçlarda yapılan ayarlamalardır.

• Para politikası araçları

Faiz → Paranın kullanım maliyeti

Zorunlu Karşılık Oranı

Reeskont Oranı

Emisyon → Reel para arzı (dolaşımda bulunan para arzı)

Kur → Para değeri oranları

Açık Piyasa İşlemleri

• MB'nin iktisat politikası ana amacı, fiyat istikrarını korumaktır.

• Para politikaları ağırlıklı olarak baskınlı amacı, fiyat istikrarını korumaktır.

• Maliye politikası, fiyat istikrarını öneler ana amaç çok büyüme/kalkınma meseleleri. Üzerinde, dalsa çok işsizlikle ilgili olarak politika ve öncelik amaçlarına sahiptir.

• Reel para; nakit olarak kullanabildiğimiz paralardır. → M_1 para tanımı olarak da ifade edilir.

• Nominal para; menkul kıymetler üzerinden oluşturulan alım gücüdür. (Düzenlenen senet, tahvil/bono vs.) → M_2 para arzı olarak da tanımlanır. → Kaydı para, Yani ortada bir para yok, yarıtılan alım gücü var.

• M_2 → Bankalar tarafından yaratılan para arzıdır.

• M_2 para arzını etkileyen, zorunlu karşılık oranlarıdır.

• Faiz, bir para politikası aracıdır. * Maliye politikasının aracı değildir.

• Faiz, para ve maliye politikalarını bağlayan ortak bileşkidir. Ana ayarlanması, onun üzerinde bir değişiklik yapılması vs. Maliye politikasının alanına girmez. Maliye politikası, faiz değişimlerinden etkilenir.

• Faizler, "Para Politikası Kurulu"na belirlenir.

• Faizlerin belirlenmesi konusunda Maliye Bakanlığı'nın maliye politikaları üzerinden herhangi bir etkisi yok. Sadece onun (M.P.) veri olarak alır. Faizlerdeki değişimlere bağlı olarak para politikasının nasıl değiştirilmesi gerektiğine karar verir.

- Açık piyasa işlemleri; MB'nin menkul kıymet alım satımını gerçekleştirdiği piyasadır.
- Günümüzde MB ağırlıklı olarak açık piyasa işlemlerini kullanır.

9. Gelirler Politikası ⇒ Ana gelir akımlarını yönetmeyi amaçlayan poli-
tikalardır.

- Ücretler üzerinden, ücretlerin maliyet etkisini azaltarak 2021-22'ye doğru enflasyonun tek hanelere inmesi %9'lara doğru inmesi, işsizliğin düşmesi gibi, asgari ücret ayarlamaları, toplu iş sözleşmeleri noktasında memurlara yapılan ücret ayarlamaları vs. amaçları desteklemek noktasında gelirler politikasıyla ücretleri baskılıyor.
- Taban, tavan fiyat uygulamaları...

10. Dış Ticaret Politikası ⇒ Kurulardan yararlanılır, ticaret kısıtlamalarından, gümrük vergilerinden (ek mali yükümlülük şeklinde vergi kısıtlıyorlar), sübvansiyonlar vs. yararlanılır.

- Dolayısıyla dış ticareti, kotaları, miktar kısıtlamaları, ithalat yasaklamaları ve vergiler ile teşvikler ile yönetmeye çalışıyorlar.

11. Maliye Politikası ⇒ Mali amaçlara ulaşmak için mali araçların miktar ve bileşiminde yapılan ayarlamalardır.

- Mali amaçlar, iktisat politikası amaçlarında somutlaşır. (büyüme, istikrar, dağılım)

• Maliye politikasının sahip olduğu: mali araçlar; kamu harcamaları (G), kamu gelirleri (T) ve borçlanmadır.

* Bütçe, maliye politikasının aracı değildir. Bütçeler, maliye politikalarının somutlaştığı belgelerdir.

- Harcamalarla gelir arasındaki farkı borçlanma ile finanse ederiz. Dolayısıyla, iç borç mu, dış borç mu, merkez bankasından mı finanse edilecek, ticari bankalardan mı vs. ayarlamalar maliye politikası içinde kabul edilir. Bütçe açığı fazla verilir borçlanma miktarını ona göre ayarlanma vs.

Klasik İktisat Öncesi Mali Yaklaşımlar

İ. Klasik İktisat öncesi dönemde İktisadi düşünce eğilimi feodalizm ile başlandı, merkantilizm, fizyokrasi ile devam edildi. Ve fizyokrasi ile klasik İktisadi düşünce henüz henüz gajdara kabul edilmiş ve fizyokrasinin ortaya koyduğu temeller üzerinde Adam Smith, İktisadi olguları görünmez el varsayımı, tam rekabet piyasası koşulları açısından İktisadi kavramları sistematik olarak bilimsel temelde inceleyip, ortaya koydu.

İ. Devlet-ekonomi ilişkisi merkantilizm ile ortaya çıkıyor.

İ. Merkantilizm, ulus devlet kavramını ortaya koyan bir düşünce akımı, hareket, eylem planı olarak karşımıza çıkıyor.

İ. Merkantilizmde olan, toplumsal bölümler ilişkilerinin dönüşümüne sebep olduğu bir aşamadır.

İ. Merkantilist hareketlerin ortaya çıktığı döneme kadar, bölümler ilişkilerini dizayn eden iki temel unsur var. Birisi; toprak sahipleri olarak kabul edilen feodaller, diğeri feodallerin gücünü pekiştiren, güce güç katan ve gücünü meşrulaştıran ruhban sınıfı (din adamları) dir.

İ. Din adamları, toprak dışındaki tüm ekonomik faaliyetleri günah, şeytani unsurlar olarak tanımlıyor. Dolayısıyla toprak sahibi olmayan halk, kitlelerini toprağa bağımlı hale getiriyor. Toprak sahibi olmayanlar da toprak sahibi olan feodallerin kökleri biçiminde çalışmaya mecbur tutuluyor.

İ. Bu mecburiyete uğrayan bir sınıf da ortaya çıkıyor. Bunlar ticaretle uğraşıyor. Bu sınıf dini otoriteye başkaldırıyor çünkü, dini otoriteye karşıdılar. Bu yüzden güçlü bir feodal bey ile anlaşıp, kendilerini koruması halinde ona para ödüyor.

§ Feodal beyler merkantellerle birlikte zamanla zenginleştikçe, güçlerini arttırıyorlar ve ulus devlet kavramı ortaya çıkıyor. Ve devlet korumacılığının temelinde merkantil düşünce yatıyor. (Sermayenin devlet eliyle korunup güçlenmesi.)

§ Müdahaleci politikaların temelinde merkantilizm vardır.

§ Merkantilizm belli bir aşamaya geldikten sonra özgürlük fikri ortaya çıkıyor. Bu özgürlük fikri de fizyokrasi ile benimseniyor. (Doğal düzen kavramı gündeme geliyor.)

§ Doğal düzen kavramıyla fizyokrasi, fizyokratlara göre firesiz üretim ancak doğal düzen içerisinde gerçekleştirilir.

§ Dolayısıyla, iktisadi düzeni ve toplum yaşamını düzen ederken, doğal düzende hareket edilmesi lazımdır. (Doğal düzen örnek alınması gerekir.)

§ Fizyokrasi, tüm ekonomik, iktisadi faaliyetlerin altında, doğal düzen içerisinde insanın doğasına uygun olarak açıklanması gerektiğini söyler.

§ Buradan hareketle, "Bırakınız geçsinler" cümlesinde somutlaşan liberal hareketlerin özü açılmış oluyor.

§ Kendi egosu peşinde koşan bir toplumda, her biri kendi refahını maksimum kılmak için çalışacağı için toplumun refahı da maksimum olacaktır, düşüncesinin temelini fizyokraside buluyoruz.

§ Adam Smith o dönemde fizyokrasiden etkilenerek, "Ulusların Zenginliği" kitabını kaleme alıyor. Buradan hareketle de "Klasik İktisadi Düşüncenin Temelleri"ni oluşturuyor.

§ Klasik iktisadi düşüncenin temelinde, tam istihdam varsayımı vardır.

Y Tam istihdam varsayımı; egosu peşinde koşan bireylerden oluşan bir toplumda, hiçbir üretim faktörü açıkta kalmaz.

Klasik İktisadi Düşüncenin Temel Varsayımları

Y Ekonomik tam istihdam dengesine sahiptir.

- Bütün gözlemleneler tam istihdam varsayımından hareket eder.

$$Y = (C + I + G) = (C + S + T) \rightarrow \text{Denk bütçe yaklaşımı karşılık gelir.}$$

Kamu harcamaları, kamu gelirlerine eşittir.

- Yatırımcı da tasarruf olarak tanımlarız. Çünkü tam istihdam koşullarında her bir kuruluş tasarruf, yatırıma dönüşecektir.

$$I + G = S + T \rightarrow \text{Kamu harcamaları ve vergiler minimal düzeyde}$$

esit denk bütçe olması ve dolayısıyla devlet ekonomiyi müdahale etmemeli.

$$I = S$$

Y Her bir kuruluş tasarruf, yatırıma dönüşecektir.

- İşte bu yatırımlar = tasarruflar eşitliği, tam istihdamı garanti eder.

• Burada görünmez el, fiyatı ortaya çıkaran unsurdur. Görünmez elin felsefesinde vicdan vardır. Görünmez el, bireyin vicdanındadır. Fiyatın ortaya çıkmasında insanın temel duygularının etkili olduğu ve bunun yanında vicdan dediğimiz unsur ön plana çıkar.

Y Fiyatlar esnekler.

- Tüm piyasalarda değişime konu olan her bir unsurun değeridir.

• Toplam yatırımlar faizlerin fonksiyonudur. Tasarruflar ve yatırımlar faizlerin fonksiyonudur.

$$I = f(r) \rightarrow \text{Yatırımlar faizlerin (negatif) fonksiyonudur.}$$

$$S = f(r) \rightarrow \text{Yatırımlar faizlerin (pozitif) fonksiyonudur.}$$

$$\text{Faizler} \uparrow \rightarrow S \uparrow$$

6

$$\text{Faizler} \uparrow \rightarrow I \downarrow$$

Ekonomide miktar kurumu geçerlidir.

- Ekonominin iki yönü vardır. Reel yönü ve nominal yönü.
- Ekonominin real yönü, mal ve hizmetleri üretir. Üretilen mal ve hizmetlerin parasal değerini de nominal yönü ifade eder.
- Ekonominin real büyüklüğü,

Nominal Büyüklük = Reel Büyüklük

$$M \times V = P \cdot Q$$

$\Rightarrow$ M ↑ fiyatlar genel düzeyini etkiler. $\begin{matrix} P \cdot P \rightarrow M \\ M \cdot P \rightarrow P \\ R \cdot P \rightarrow M \end{matrix}$

para
hızı
paranın
dolaşım
hızı

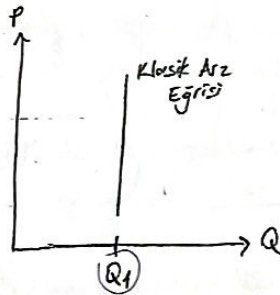
→ nominal büyüklüğü verir = reel büyüklük

P = fiyatlar genel düzeyi
 Q = üretimin miktarı

$$1000\text{₺} \times 3 = P \cdot Q \rightarrow \text{tam istihdam varsayımı altında üretimin miktarı sabittir.}$$

$$3000\text{₺} = 3000\text{₺} \rightarrow 4\text{₺} \cdot 750\text{br}$$

- Reel büyüklük, miktar olarak üretimin düzeyi $\times$ üretimin miktarı birim değeridir.

• $\bar{Q}$, dolayısıyla kısa dönemde üretimi arttırmak mümkün olmadığı için, arz eğrisinin dikey eksenle paralel olduğu kabul edilir.

- Reel ve nominal büyüklüklerin birbirine eşit olduğunu Monetarist düşünce, modern miktar teoremi olarak bu teoride ortaya koyar.

- Bu teoriye göre, arzın sabit olduğu bir ekonomide para arzındaki değişiklikler sadece fiyatlar genel düzeyinin artmasıyla sonuçlanır. Ve enflasyonu, parasal temelli bir istikrarsızlık unsuru olarak kabul eder. Para arzındaki dalgalanmalar, fiyatlar genel düzeyini olumsuz etkiler.

Ekonomide miktar kurumu geçerlidir.

- Ekonominin iki yönü vardır. Reel yönü ve nominal yönü.
- Ekonominin reel yönü, mal ve hizmetleri üretir. Üretilen mal ve hizmetlerin parasal değerini de nominal yönü ifade eder.
- Ekonominin reel büyüklüğü,

Nominal Büyüklük = Reel Büyüklük

$$M \times V = P \cdot Q$$

$\Rightarrow M \uparrow$ fiyatlar genel düzeyini etkiler. $\begin{matrix} P \cdot P \rightarrow M \\ M \cdot P \rightarrow P \end{matrix}$

para
hızı $\times$ para
birimi hızı

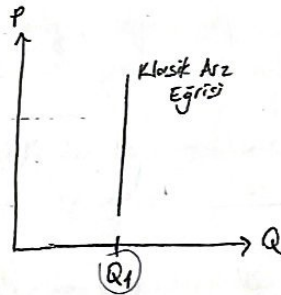
$\rightarrow$ nominal büyüklüğü verir = reel büyüklük

P = fiyatlar genel düzeyi
 Q = üretimin miktarı

$$1000\text{₺} \times 3 = P \cdot Q \rightarrow \text{tam istihdam varsayımı altında üretimin miktarı sabittir.}$$

$$3000\text{₺} = 3000\text{₺} \rightarrow 4\text{₺} \cdot 750\text{br}$$

- Reel büyüklük, miktar olarak üretimin düzeyi $\times$ üretimin miktarı birim değeridir.

- Q , dolayısıyla kısa dönemde üretimi arttırmak mümkün olmadığı için, arz eğrisinin dikey eksenle paralel olduğu kabul edilir.

- Reel ve nominal büyüklüklerin birbirine eşit olduğunu Monetarist düşünce, modern miktar teoremi olarak bu teoride ortaya koyar.

- Bu teoriye göre, arzın sabit olduğu bir ekonomide para arzındaki değişiklikler sadece fiyatlar genel düzeyinin artmasıyla sonuçlanır. Ve enflasyonu, parasal temelli bir istikrarsızlık unsuru olarak kabul eder. Para arzındaki dalgalanmalar, fiyatlar genel düzeyini olumsuz etkiler.

Dolayısıyla, kamu finansmanının Müktesidatörlerden karşılanması halinde sonuq enflasyon olarak karşımıza çıkacaktır.

• Buradan hareketle miktar kuramı, para arzındaki artışlar fiyatları genel düzeyini etkiler. Fiyatlar genel düzeyi değiştiğice, paranın debaşıma hızı da değişir.

• Merkantilistler, toprak sahiplerine göre daha çok zenginleşmişlerdir. Çünkü paranın debaşıma hızı daha fazla olduğuna inanıyorlardı. (Tarihsel → yıldı 2. Dünya Savaşı, Ticaret → daha fazladır.)

1) Para, ekonomide tarafsızdır. (Para peşce gibidir.)

• Varlığını bitirir, ancak varlığından etkilenmez.

• Paranın varlığı veya yokluğu, sizin ne kadar üreteceğinize tüketceğinize çok fazla etki etmez. Para miktarındaki değişimler sizin üretim ve tüketim ilişkilerinizi kararlarınızda etkili değildir. Çünkü ekonomi tam istihdamdadır. Para, mal ve hizmetlerin el değıştirilmesine imkan sağlayan bir değışim aracıdır. Para değışim aracı olarak kabul edilir.

• Klasik iktisadi düşünce parayı "el kırı diye bakıyor, yıkayınca geçer. Değer saklamak aracı olarak kabul edilmez.

• Para, üretim faktörlerinin - mal ve hizmetlerin - el değıştirilmesini sağlayan bir değışim aracı olarak kabul edilir.

• Paranın tek bir fonksiyonu vardır. O da işlem amaçlı olarak para talebidir. (İşlem amaçlı olarak talep edilir.)

2) Sayı kuramı geçerlidir.

Her arz kendi talebini yaratır.

Bu varsayımlardan hareketle devletin ekonomideki yeri ne olmalıdır, devletin gelir ve harcamaları nasıl olmalıdır, devletin maliye politikası nasıl olmalıdır, değıştirmeler zaman zaman klasik maliye anlayışına bakılır. →

Klasik varsayımlardan hareketle ortaya çıkan klasik maliye anlayışı nasıl olmalıdır? →

* Klasik Maliye Anlayışı

1- Jandarma Devlet (minimal devlet) $\left\{ \begin{array}{l} \rightarrow \text{Adalet} \\ \rightarrow \text{Hürriyet} \\ \rightarrow \text{Mülkiyet} \end{array} \right\}$ Kamu Harcaması

* Devlet, jandarması düzeyinde var olmalıdır.

* Minimalliğin sınırı, devleti devlet yapan ihtiyaçlardır. Adalet, hürriyet ve mülkiyetle sınırlı olmalıdır. Yani tam kamusal mallarla sınırlı bir devlet.
 ve hizmetler

2- Denk Bütçe Anlayışı

* Denklik, minimum kamu harcaması düzeyinde gerçekleştirilmelidir.

$$G = T$$

* Baskılanmış kamu harcamaları düzeyinde bir kamu gelir kamu harcama dengeliğinin sağlanması gerekiyor.

* Bu denkleğin de sınırı, tam kamusal mal ve hizmetlerin gerektirdiği büyüklük kadar.

3- Tarafsız Harcama ve Vergi

* Tarafsızlıktan kasıt, ekonomik birimlerin kararlarına etki etmeyecek vergilendirme ve harcamalardır.

* KDV ve ÖTV oranlarını otomobilde sıfırladığımızı düşünelim. Fiyatlar düşer, talep artar.

4- Borçlanmada Altın Kural

* Zaten denk bütçe benimsediği için, borçlanmayı bir araç olarak kabul etmez.

* Bu durumda borçlanmayı iki tane istisna "Altın Kural" koyar.

② Olaganüstü koşulların gerektirdiği ihtiyaç için birleşebilirler.

* Pozitif iktisat alanındaki gelişmeler, normatif iktisadı doğurur.

1* Tanpa istihdam, yeriye genel ekonomik dengeden bahsedilebilir.

3* Para tarafsiz değildir.

* Keynes'e göre ekonomik birimlerin 3 tür parayı talebi vardır.

③ İhtiyat Anadolı Para Talebi

④ Fiyatlar Esnek Değildir. → Özellikle arzı sınırlı, yönü: katıdır. Ürünler belli bir düzeyin altına inmez.

↳ Likidite tuzakları veren bir ekonomide faiz değişimleri $\left(\frac{\Delta i}{i}\right)$ yatırım ve tasarruf kararları üzerinde etkisini yitirir.

↳ "Para talebi faiz esnekliğinin sonsuz olduğu bir durumda yurtluların ve tasarrufların faize karşı duyurulığı kırıltıdır." der,

↳ Keynes'e göre yatırımlar iki unsurun fonksiyonudur. Yatırım bir faiz ve umulan kâr oranına bağlıdır.

↳ Likidite tuzağına düşen bir ekonomide, faizin belirleyiciliği kaybolur. O zaman yatırım kararlarını belirleyen tek bir unsur vardır, o da umulan kâr oranlarıdır.

↳ Umulan kâr oranları, yatırım kararını etkiler. Yatırım kararlarını sadece faiz etkilemez.

$$I = f(r, UKO)$$

$UKO < \text{Faiz}$ ise, yatırım yapılmaz.

⑤ Yatırımları harekete geçirerek için toplam talep yönetimli politikaların ihtiyacı var.

↳ Keynes'e göre genel ekonomik düzey, ekonomi eksik istihdamı yönettiği bir dönemde spekülasyon para talebi artırır. Yani, yatırımlarla tasarruflar arasındaki ilişki kaybolur ve ekonomi, eksik istihdamı doğru derinleşerek ilerler.

↳ Eksik istihdamdan çıkabilmek için, toplam talep yönetimli politikaların ihtiyacı vardır.

↳ Eksik istihdam koşullarında gelir akımları yavaşlamıştır. Gelir akımlarındaki yavaşlamaya bağlı olarak harcama akımları yavaşlar. Harcama akımlarının yavaşlaması toplam talep yönetimini zorultu. Kılar. Talebi uyarmak gerekir. Aşırı istihdam koşullarında talebi baskılamak gerekir.

↳ Eksik ve aşırı istihdam koşullarında talebin uyandırılması veya baskılanması için gelir akımlarının yönetilmesine ihtiyaç vardır.

92 Key
↳ Gelirden bağımsız harcamalar ^(otonom) gücüne sahip olan devletin, bu noktadan ekonomiyi müdahale etmesi gerekir.

↳ Keynes, klasik iktisadi düşünceye varsayımları üzerinden yapmış olduğu açıklamalarla, 1929 Krizinin (Burulunun) gelir akımlarındaki yavaşlamaya bağlı eksik istihdam sonucunda ortaya çıktığını söylemiştir.

↳ Gelir akımlarının yönetilerek toplam talebin uyarılmasıyla, eksik istihdamdan tam istihdama doğru yaklaşılabileceğini ifade etmiştir.

↳ Otonom harcamalar artırılarak tüketim ve dolayısıyla yatırımlar uyarılabilecektir.

↳ Keynes'e göre ekonomiyi tam istihdama (maliye politikalarıyla) yaklaştırmak esastır. Tam istihdama yaklaşılabilecek için toplam talep yönetimli politikalara ihtiyaç vardır. Bu toplam talep yönetimli politikaların da maliye politikalarıyla geçerli olacağını söyler.
Buradan hareketle, denk bütçe yaklaşımını reddeder.

* Keynesyen (Modern) Maliye

→ Kamu harcamaları ve vergiler taraflı kullanılabilir. (Buradaki taraflı, ekonomiyi tam istihdama yaklaştırmadır.)

→ Denk bütçe politikasını reddeder. Geçerli hallerde bütçe açıkları oluşturulabilir.

→ Keynes, kamu borçlanmasını aktif mali politika aracı olarak kabul eder.

→ Kamu borçlanmasını altın kuralla sınırlandırmaz.

27 Keynesyen Gelir Modeli Varsayımları

- 1-Cari tüketim kullanılabilir gelire bağlıdır. (pozitif duyarlıdır.)
- 2-Özel yatırımlar sabittir. (Özel sektör yatırım gerçekleştirmenmektedir.)
- 3-Maliye politikaları sabittir.

→ Bu üç varsayım üzerinden Keynes, planlanan ve gerçekleşen harcamaları bağlı bir gelir modeli oluşturmasını sağlıyor.

→ Keynes'e göre planlanan harcamalar ve gerçekleşen harcamalar olarak karşımıza çıkıyor.

$$\begin{array}{l} \text{Harcama} \left\{ \begin{array}{l} \text{Planlanan Harcamalar} \\ \text{Gerçekleşen Harcamalar} \end{array} \right. \end{array} \left\{ \begin{array}{l} = E = c(Y - \bar{T}) + \bar{I} + \bar{G} \\ = Y = C + I + G = c(Y - T) + I + G \\ \downarrow \\ c(Y - T) \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{Denge MG} \\ \text{Düzeyi} \\ E = Y \end{array} \right.$$

→ Vergilerin ve kamu harcamalarının sabit olduğu maliye politikasının sabit olduğunu gösterir.

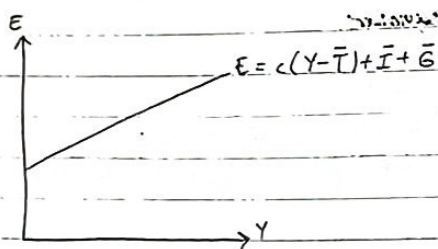
→ Tüketim harcamalarını belirleyen gelir akımlardır.

→ Keynes, gelirin planlanan harcamalar tarafından şekillendiğini ifade eder. Ve genel ekonomik denge, milli gelir ve planlanan harcamalar eşliğinde sağlanır.

→ $E = Y$. Her denge MG düzeyinde planlanan harcamalar yani Keynesyen gelir ile gerçekleşen milli gelire eşittir. Eğer bu eşitlik sağlanıyorsa, planlanan harcamalar yetersiz geliyorsa, Denge Milli Gelir Düzeyi sorunu denektir.

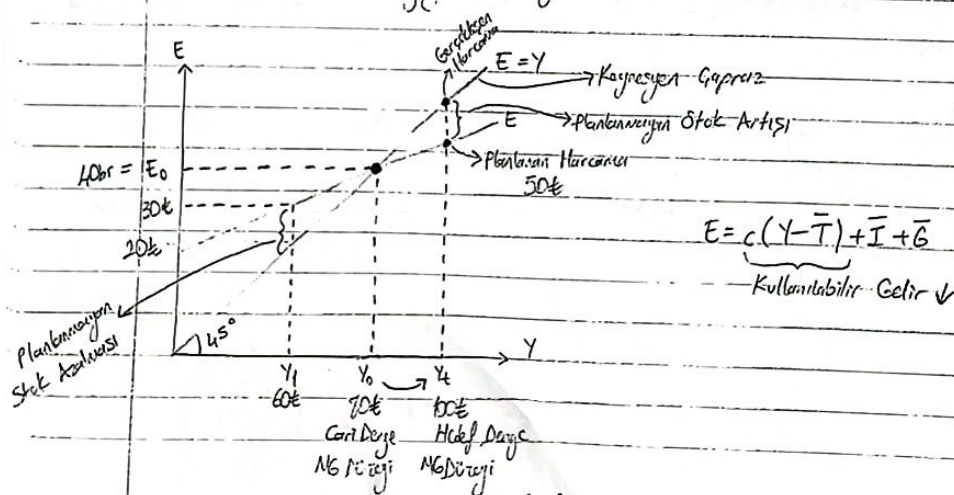
7.2019
Bu den yillik
istih.

E → Planlanan Harcamalar
Y → Gerçekleşen MG Düzeyi

- Planlanan harcamaya eğrisi pozitif MG'ye bağlı bir eğridir.
- Keynes, planlanan harcamayı orijinden başlatmıyor. Çünkü "gelirden" başlıyoruz. Otomatik olarak harcamalar var.
- Eksik istihdamın düşmesinin nedeni Keynes'e göre, kullanılabilir (harcanabilir) gelirin düşmesidir.
- Denge MG düzeyi, kullanılabilir gelire bağlı olarak oluşur.
- Keynes'e göre gelir akımları, sosyal hesaplar matrisine bağlıdır. Sosyal hesaplar matrisi, "birinin harcaması diğerinin gelirini oluşturur" der. Ve ekonomik birimler arasındaki bu gelir-harcama ilişkisi sosyal hesaplar matrisi, sonuçta ekonomik büyüklüğü belirler.

- Sosyal hesaplar matrisine bağlı gelir akımlarının hızlanması veya yavaşlaması, ekonomik dengeyi belirtir.

4 2019 yılında M6 Y₀'da, planlanan harcamalar E₀'da gerçekleşmiş. Bu denge M6 düzeyi isteniyor mu, istenmiyor mu? Eğer ülke tam istihdam M6 düzeyi 100£ iken ekonomi 80£ üretiyorsa 20 birim üretme kapasitesiyle satış üretim bandı geliştirmiyordur. (israf)

3 Y₁ 60£'lik bir üretim gerçekleştirmişse ekonomide, planlanmayan stok azalması oluşur. (aşırı istihdam)

3 Y₂ 100£'lik bir üretim gerçekleştirmişse ekonomide, planlanmayan stok artışı oluşur.

3 Keynes, genel ekonomik dengenin tam istihdamı yaklaştırılabilmesi için Keynesyen Gelir Modelinden yararlanmıştır.

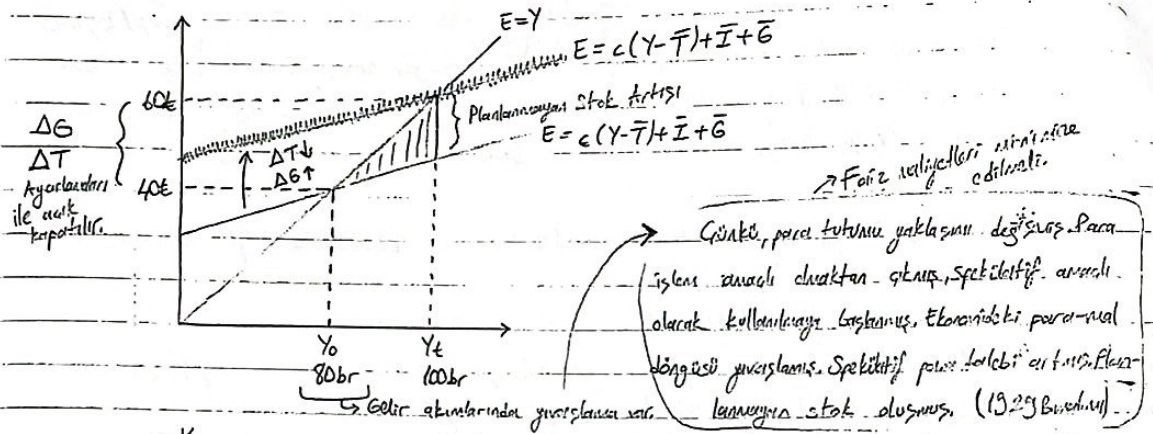
2 Keynes, geliştirdiği gelir modelini "Keynesyen Çarpaz" üzerinden açıklanmaktadır. Keynesyen Çarpaz üzerinden hedef M6 düzeyine ulaşmak için kullanılabilir gelir ayarlamalarını ihtiyacı olduğunu anlatır.

2 Devlet, özel sektör yatırımlarına doğrudan müdahil olmayacağına göre, elindeki mali araç, vergiler ve harcamalar üzerinde yapacak olduğu ayarlamalarla kullanılabilir geliri belirleyecek. Kullanılabilir gelirdeki değişim marjinal tüketim eğilimiyle orantılı olarak planlanan harcamaları belirleyecektir.

2 Planlanmayan stok harcamalarını arttırmak için kullanılabilir gelir ayarlamaları ile düzenlenmesi lazımdır. (vergilerin ve harcamaların kullanılması gerekir)

2 Planlanmayan stok artışı, deflasyonist bir istikrarsızlıktır. (1929 Krizi)

2 Planlanmayan stok azalması, enflasyonist bir istikrarsızlıktır. Enflasyonist istikrarsızlık süreçlerinde TA'nın TT'e yetişememesi durumudur.

→ Keynesian sapması, planlanan harcamalarla yeterli harcamaların eşitlenmediği denge noktalarını gösterir.

→ Y_0 MG düzeyinde ekonomi 80br üretiyor. Ancak Milliye Entanlığı, genç işsizliğin azaltılmasında ekonominin tam istihdam MG düzeyini 100br olmasını istiyor.

→ Ekonomideki planlanan harcamalarla, olması gereken harcamalar arasında bir fark var. (Planlanmayan stok artışı) Kamu harcamalarını ve vergileri değiştiriyor. Özel sektörün tüketim harcamaları kullanılabilir gelire bağlı. O zaman kullanılabilir geliri ayarlamak için vergilerde ve refahi harcamalarında değişiklik gerçekleştirilmesi lazımdır.

→ İşte bu noktada, maliye politikalarının aktif olarak kullanılması gerekir.

→ Planlanan harcamalar 40br → kullanılabilir gelire bağlı tüketim harcaması. 80br'lik MG üretilmesine imkan vermiş. Oysa 100br'lik MG üretebilmek için, ekonomide 60€'lik harcamalar planlanması yapılması lazım, ardından da 60€'lik harcamalar gerçekleştirilmesi yapılması lazımdır.

→ 40€'den 60€'ye çıkabilmek için, kullanılabilir geliri ayarlamak gerekir.

→ Özel sektörün yarattığı olduğu gelir akımları 40br. Ama 60br'lik gelire ihtiyaç var. Kalan 20br'i özel sektör yapacak. Çünkü özel sektörün kullanılabilir geliri 40€'dir. (Gerçekten fazla vergi alındığı için kullanılabilir gelir) düşür.

→ Aradaki farkı AG ve DT 'de yapacak olduğumuz ayarlamalarla kapatmak gerekir. (Maliye politikası kullandırı.)

→ $T \downarrow$, $G \uparrow$ → ekonomiyi yeni bir kararlı istihdam dengesine getirmeye çalışılır.

→ Bütün bu mekanizmanın çalışmasını sağlayan temel kavram, Sosyal Hesaplar Matrisi 'dir.

Sosyal Hesaplar Matrisi ⇒ "Birinin harcaması diğerinin geliri oluşturur."

	<u>Gelir</u>	<u>Harcama</u>
Devlet	Fiyat Vergi	Faktör satışlarına ödenenler. Vergi öder. (KDV-Kur.V.)
Firmalar	Faktör Gelirleri ↳ Faiz ↳ Kira ↳ Kâr	Faktör alımı ↳ Kira öder ↳ Faiz öder ↳ Ücret öder Vergi öder.
Bireyler	Faktör Geliri Faiz/Kira/Ücret	Faktör ödemeleri Vergi ödemesi

Bu döngü ekonomide sürekli olarak gelir akımlarını oluşturur...

★ → Sosyal hesaplar matrisi gelir akımlarını oluşturur.

→ Gelir akımlarının hızı, para talebine bağlıdır.

★ → İşlem amaçlı para talebi artarsa, gelir akımları hızlanır. Gelir akımlarının hızlandığı bir ekonomide planlanmayan stok azalışı meydana gelir.

★ → Spekülatif para talebi artarsa, gelir akımları yavaşlar. Gelir akımlarının yavaşladığı bir ekonomide planlanmayan stok artması meydana gelir.

→ Keynes, sosyal hesaplar matrisinden hareketle gelir akımlarının plânbileceğini, bunun da kullanılabilir gelir ayarlamalarına bağlı olduğunu söyler. O zaman yapılmış gereken, kamu harcaması ve gelirlerinde yapılan ayarlamalarla önce kullanılabilir gelir ardından denge MG düzeyi değiştirilebilir. Bu düşüncesini, harcan mekanizmasını açıklar.

→ Bağımlı değişken; kendiliğinden değişmeyen ancak değişimi bir başka unsurun bağımlı olan faktörleri ifade eder. (MG → harcamaya bağlı).
Y'nin gelir → Bağımlı değişken, Y'yi etkileyen diğer faktörler bağımsız değişken.

$$Y = C + I + G$$

$$\Delta Y = k \cdot (\Delta C + \Delta I + \Delta G)$$

↳ harcan katsayısı

$$\Delta Y = k \cdot [\Delta C + \Delta I + \Delta G + \Delta T + \Delta (X - M)]$$

→ Harcan katsayısını belirleyen en önemli unsur, marjinal tüketim eğilimi (c)'dir. Dolayısıyla marjinal tüketim eğilimi, kullanılabilir gelirin ne kadarının tüketilme eğilimini gösterir.

> Bozitt Harcan Harcanı

- Kapalı bir ekonomi için, ΔG 'deki bir değişimin Y 'ye olan etkisini gösterir. $k = \frac{1}{1-c}$ ile formüle edilir.

$$k = \frac{1}{1-c} = \frac{1}{s} \text{ ile ifade edilir.}$$

$$1 = c + s \Rightarrow 0,70 + 0,30 = 1$$

↓
Kullanılabilir
gelirin %100'ü

$$c = 1 - s$$

Örnek
Marjinal tüketim eğilimi
 $\Delta G = 10.000 \text{ ₺}$ arttırılır
 $c = 0,60$
 $\Delta G = 1000$
 $\Delta Y = ?$

Örnek

Marginal tüketim eğiliminin $c = 0,60$ olduğu bir ekonomide,
 ΔG 10.000 € arttırılır ise ΔY nasıl değişir?

$$c = 0,60$$

$$\Delta G = 10.000 \uparrow$$

$$\Delta Y = ?$$

$$\Delta Y = k \cdot \Delta G = \frac{1}{1-0,60} \cdot 10.000 = \frac{1}{0,40} \cdot 10.000$$

$$\Delta Y = 2,5 \cdot 10.000 = 25.000 \text{ €}$$

$c = 0,80$ olduğunda;

$$\Delta G = 10.000 \uparrow$$

$$\Delta Y = ?$$

$$\frac{1}{1-c} = k = 5$$

$$\Delta Y = 5 \cdot 10.000 = 50.000 \text{ €}$$

α Toplumun marginal tüketim eğilimi, gelir akımlarının planlanmasında belirleyici ana unsurlardan birisidir.

$$\Delta Y = (k) [\Delta C, \Delta G, \Delta G_{tr}, \Delta T, \Delta T_r, \Delta (X-M)]$$

$\hookrightarrow c \text{ (marg. tük. eğ.)}$

$$k = \frac{1}{1-c} \quad \text{Basit Harcanma Çarpanı}$$

α Buradaki her bir değişken bizi, başka bir maliye politikası çarpanına götürüyor.

α Bu bağımsız değişkenlerin marginal tüketim eğilimiyle olan ilişkisine bağlı çarpan da farklılaşıyor.

α Basit harcanma çarpanı ΔG 'deki bir değişimin ΔY 'ye etkisini açıklanırken kullanıyoruz.

> Transfer Harcanası Çarpanı

- Diğer çarpanlardan farklıdır. Transfer harcamalarının mal piyasasına (TT'e) etkisi doğrudan olmaz, dolaylı ve gecikmeli olarak girişi çarpan değerini zayıflatır. (Basit Harcanma Çarpanını göre)

α $\Delta G_{tr} \rightarrow$ Transfer Harcaması Çarpanı

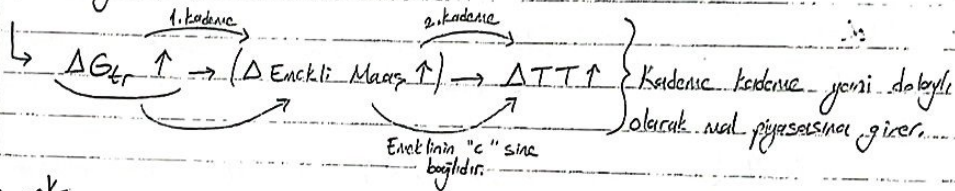
α $k_{tr} = \frac{c}{1-c}$ formülüyle hesaplanır.

α Transfer harcamalarının ΔY 'ye etkisini belirler.

α Basit çarpana oranla daha zayıf etki gösterir.

- ↳ Neden? ① Mal piyasasına dolaylı girer.
② Gecikmeli etki gösterir.

Bu gecikme, transfer harcamasının yaptığı kesimin marjinal tüketim eğilimine bağlıdır. → Gecikmenin sebebi.

Örnek

Hükümet konut talebini arttırmak için, kamu bankalarına faiz indisini karşılığında 10.000€'lik ödeme yapmıştır. Bunun üzerine bankalar, konut faizlerini %1'in altına indirmiştir. Marjinal tüketim eğiliminin %60 olduğu bir ekonomide $Y(MG)$ bu politikadan nasıl etkilenir?

- Ekonomik transfer harcamasıdır. $\Delta G_{tr} = 10.000 \uparrow$

$c = 0,60$

$$K = \frac{c}{1-c} = \frac{0,60}{1-0,60} = \frac{0,60}{0,40} = \frac{3}{2} = 1,5 \text{ kat ekonomide genişletici etki yarattır.}$$

$$\Delta Y = k_{tr} \cdot (\Delta G_{tr})$$

$$\Delta Y = 1,5 \cdot 10000$$

$$\Delta Y = 15.000 \uparrow \text{ (15.000€'lik bir genişleme yarattır.)}$$

> Vergi Çarpanı

- Vergi miktarındaki bir değişimin Y 'ye olan etkisini açıklanırken maktu vergi çarpanını kullanırız.

ΔT 'ye bağlı maktu vergi çarpanı $\Rightarrow$ Toplam vergi miktarındaki değişimin ΔY 'ye etkisini açıklıyor.

$$k_v = \frac{-c}{1-c} \text{ ile hesaplanır.}$$

Örnek

Marginal tüketim eğiliminin 0,80 olduğu bir ekonomide vergi gelirleri 20.000€ arttırılırsa, bu durumda ΔY nasıl değişir?

$$c = 0,80$$

$$\Delta T = 20.000 \uparrow$$

$$\Delta Y = ?$$

$$k_v = \frac{-0,80}{1-0,80} = -4$$

$$\Delta Y = -4 \cdot 20000$$

$$\Delta Y = -80.000 \text{€ 'lik ekonomide}$$

daralma meydana geldi.

↳ Böyle bir politikayı ; talebin canlı olduğu, ekonominin genişleme yaptığı, aşırı istihbarda olduğu bir durumda daraltması, maliye politikası uygulanır. Planlanan harcamaları gerçekleştiren harcamaların üzerinde ise, planlanan harcamaları aşağı çekip gerçekleştiren harcamalar düzeyine doğru çekmek istediğinizde vergi gelirlerini arttırırız.

- Oransal (Advalorem) Vergi Çarpanı : Vergi oranlarına bağlı Advalorem vergi çarpanı (oransal vergi çarpanı) dır.

$$k_t = \frac{1}{1-c(1-t)}$$

Vergi Oranı

Kullanılabilir Gelir.

$$C = c \cdot Y$$

Örnek

$$c = 0,80$$

$t = 0,20$ ise kamu harcamalarındaki 20.000₺'lik bir azalmanın ΔY 'ye etkisi nedir?

$$k_t = \frac{1}{1 - 0,80(1 - 0,20)} = \frac{1}{1 - 0,80 \cdot 0,80} = \frac{1}{1 - 0,64} = \frac{1}{0,36} \approx 2,70$$

$$\Delta Y = 2,7 \times (-20000) = -54.000₺ \text{ 'lik milli gelirde daralma meydana gelir.}$$

✗ Sayet; vergiler dikkate alınmasaydı, 20.000₺'lik kamu harcamasındaki azalmanın etkisi nasıl olurdu?

→ Basit Harcama Karpanı etkili olur.

$$k = \frac{1}{1 - c} = \frac{1}{1 - 0,80} = \frac{1}{0,20} = 5$$

$$\Delta Y = 5 \times (-20000) = -100.000₺ \text{ 'lik bir daralma olur.}$$

> Dış Ticaret Karpanı

- Dışa açık bir ekonomi için geçerlidir.

- Dışa açık bir ekonomide cari dengedeki değişimin ΔY 'ye etkisini açıklar.

$$k_d = \frac{1}{1 - c(1 - t) + (M)}$$

→ Marginal İthalat Eğilimi

Örnek

$$c = 0,60$$

$$t = 0,20$$

$$M = 0,10$$

$\Delta G = 10000 \text{ ₺}$ 'lık $\uparrow$, bu noktada dış ticaret gerçeği ne olur, ΔY nasıl etkilenir?

$$k_d = \frac{1}{1 - 0,60(1 - 0,20) + 0,10} = \frac{1}{1 - 0,60 \cdot 0,80 + 0,10} = \frac{1}{1 - 0,48 + 0,10} = \frac{1}{0,52 + 0,10} = \frac{1}{0,62}$$

$$k_d \approx 1,6$$

$$\Delta Y = 1,6 \times (10000) = 16000 \text{ ₺}$$
 'lık $\uparrow$ bir değişim meydana gelir.

Şayet; dışa kapalı bir ekonomik model uygulırsaydı, gerçeği değeri ve değıç milli gelir düzeyi nasıl değışirdi?

$$k_t = \frac{1}{1 - 0,60(1 - 0,20)} = \frac{1}{1 - 0,60 \cdot 0,80} = \frac{1}{1 - 0,48} = \frac{1}{0,52} \approx 2$$

$$\Delta Y = 2 \times 10000 = 20000 \text{ ₺}$$
 'lık bir artış meydana gelir.

97 Hızlandırıcı Modeli

- Tüketim harcamalarındaki artışın yatırım harcamalarını etkileme gücünü açıklar.

ΔC = Tüketim Harcamalarındaki Değişim

ΔI = Yatırım Harcamalarındaki Değişim

h = Hızlandırıcı

$$h = \frac{\Delta I}{\Delta C} \Rightarrow \Delta I = h \cdot \Delta C$$

→ Bağımsız Değişken

↓
Bağımlı Değişken

- ΔC 'deki bir değişimin yatırım harcamalarındaki değişime olan etkisine hızlandırıcı etkisi denir.

- Hızlandırıcı modelinin geçerli olabilmesi için 3 temel şartın birlikte sağlanması gerekir.

* Hızlandırıcı modelinin geçerli olabilmesi için 3 temel şart:

- ① Tüketim malları piyasası tam istihdamda olmalı.
↳ Yani, uyandırılan her bir talebe cevap veriyor olması lazım.
↳ Bu koşul, yatırımların uyandırılmasına imkan sağlar. Çünkü $TI > TA$ 'dır.
- ② Yatırım malları piyasasında eksik (atıl) kapasite kullanılıyor olması gerekir.
- ③ Ülkede yapısal sorunlar olmalıdır.
↳ Yani, döviz kuru yazanmalıdır.
↳ Nitelikli emek açığı, sermaye yetersizliği gibi yapısal sorunlar olmaması gerekir.

2 Süper Garpan

- Garpan ve hızlandırıcı birlikte ele alınır modeldir.

$$K_s = \left(\frac{1}{1 - c(1 - t) - h} \right)$$

- Süper garpan, garpana bağlı oluşan milli gelir artışının, uyandırılan yatırımlar ile sürdürülmesini kabul eder.

Para ve Maliye Politikası Etkileşimi

2 Kapalı ve dış ekonomi modellerinde ele alıp incelemek mümkündür.

→ Kapalı Ekonomide Para ve Maliye Politikası Etkileşimi

$$\text{Miktar Kurallı} = M \times V = P \times Q$$

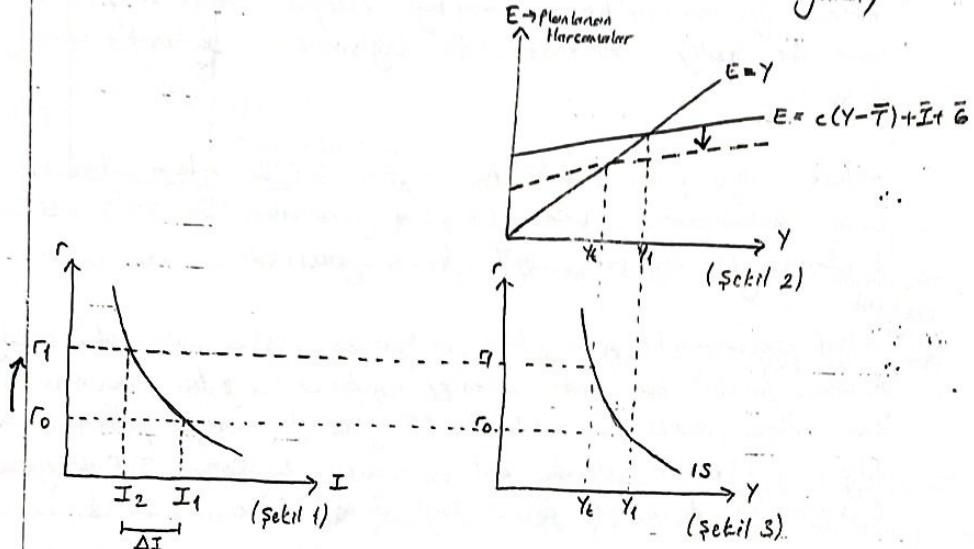
Ekonominin Nominal (Parasal) ... Ekonominin Reel yönünü
yönünü temsil eder. ... temsil eder.

$$\text{Para piyasası büyüklüğünü} = \text{Mal piyasası büyüklüğünü}$$

temsil eder. ... temsil eder.

↳ Genel denge sağlanmış oluyor. (Eşanlı denge)

Mal Piyasası Denge Koşulları (Faiz, Yatırım ve IS Eğrisi)

→ Faiz oranlarıyla yatırımlar arasındaki ilişki ters orantılıdır. (negatif eğimli)
 r_0 düzeyinde yatırımlar I_1 düzeyinde ise, faizler r_0 'dan r_1 'e çıktığında yatırımlar I_2 düzeyine düşer. Dolayısıyla burada (ΔI) yatırımdaki bir değişimin faizlerle olan ilişkisi ters yönlü olarak karşımıza çıkıyor. (Şekil 1)

→ Genel denge, Keynesyen yaklaşımla belirleniyordu. Y_1 tam istihdam buradaysa, Planlanan harcamaları azaltmak gerekir ki tam istihdam denge düzeyine gelebilmeli. (Şekil 2)

→ Faizlerle ilişkisi → Mal piyasasındaki dengeyi meydana getiren r_0 faiz düzeyinde faizler arttığında yatırımlar azalıyor ve dolayısıyla gelir faiz düzeyinde oluşan denge milli gelir seviyelerini gösteren mal piyasası büyüklüğü IS eğrisi ile temsil ediliyor. (Şekil 3)

→ IS eğrisi bize şunu söylüyor: Yatırımlar, milli gelir düzeyini belirler. Yatırımlarla faiz arasında ters yönlü ilişki vardır. Keynesyen gelir modeli de, eğer ekonomi aşırı istihdamdaysa, tam istihdamı gelebilmek için daraltıcı, eğer ekik istihdamda ise, tam istihdamı yaklaştırabilmek için genişletici politika izlenmesi gerekir.

→ Keynesyen gelir modeli, denge milli gelir düzeyinin esas itibarıyla, otonom yatırımlara (harcamalara) bağlı olduğunu ve otonom harcamaların da maliye politikasındaki değişimlerle sağlanabileceğini gösteriyordu.

→ İşte maliye politikasındaki bir değişim, T.T.'de ortaya çıkan bir değişim, harcam mekanizması üzerinden (öznel) yatırımları ve T.T.'i etkiler. Bu da faizlerdeki değişime bağlı olarak gerçekleşir.

Genel Not

→ Mal piyasasındaki denge, faiz ve yatırım ilişkisi üzerinden kurulur. Ancak, faizler her zaman istenilen denge milli gelir düzeyinin oluşmasına imkan vermez. Bu noktada T.T. yönetimli maliye politikalarına ihtiyaç duyulur. Sonuç olarak, mal piyasasındaki denge, T.T. düzeyine (yönlendirilmiş talep) ve faize bağlı olarak oluşur.

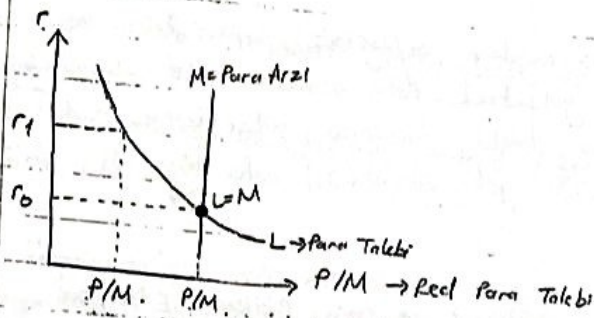
→ I.S. eğrisi, veri faiz düzeylerindeki mal piyasası denge noktalarını temsil eder. I.S. eğrisinde yatırım tasarruf eşitliğinin ($I=S$) sağlandığı noktalar vardır.

Para Piyasası Dengesi

→ LM eğrisi ile temsil edilir ve para talebi para arzı eşitliği ile temsil eder. $L=M$.

→ LM eğrisi, ekonomideki para arzı ve para talebinin eşitlendiği noktaları bütündür.

→ Klasik iktisatçılara göre para arzı sabittir. Her piyasada arz esnekliği sıfırdır. Çünkü ekonomi, tam istihdam denge düzeyine sahiptir. Para arzı da mal piyasasındaki toplam arz eğrisi gibi düzey eksenine paraleldir.

→ Para arz ve talebinin kesiştiği noktada $L=M$ dengesi sağlanmıştır.

→ Para talebi eğrisi negatif eğimli bir eğri olup faiz ve reel para talebini (işlem anı) temsil eder.

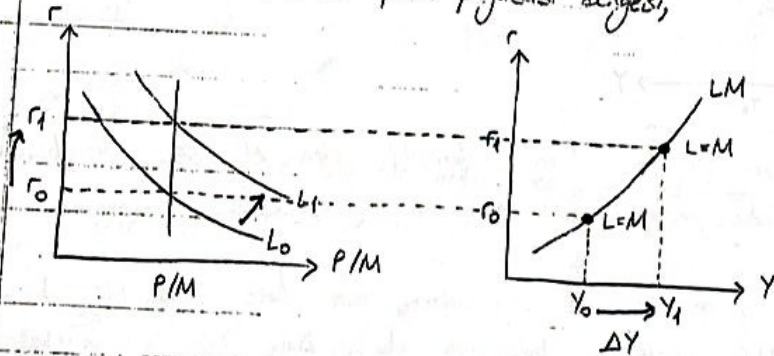
→ Faizler yükseldiği zaman, işlem anı para talebi azalır. Faizlerin yükseltilmesi için (r_0 düzeyinde iken) reel para talebinin kısılanması gerekir veya para arzı sabitse para arzının daraltılması gerekir.

→ Dolayısıyla reel para talebi, gelire bağlı olarak ortaya çıkar.

$$P/M \Rightarrow L = r, Y$$

→ Reel para talebi, faiz ve gelir düzeyine bağlı olarak şekillenir.

→ Buradan hareketle de para piyasası dengesi,

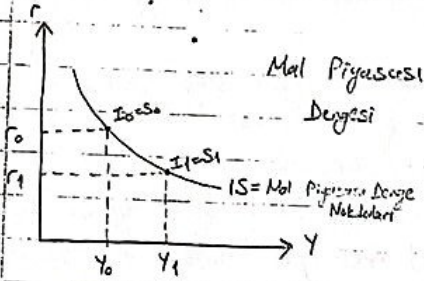

→ r_0 milli gelir düzeyinde bir nokta. Milli gelirden bir değişim r_0 'dan r_1 'e doğru, para talebini değiştirecektir. L_0 'dan L_1 'e kaydırarak.

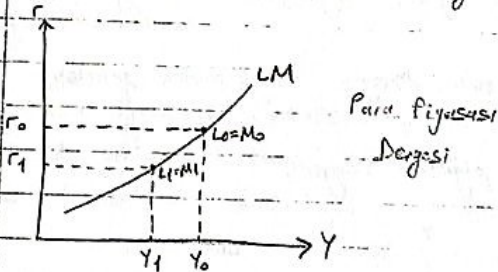
→ Gelirdeki bir artış, faiz oranlarıyla bağlantılı olarak para talebini belirleyecektir.

→ Milli gelirden bir artış meydana geldiğinde, para talebi artacak, L_0 'dan L_1 'e doğru yükselcek. Para arzının sabit olduğu bir ekonomide artan para talebi, faizlerin yükselmesine neden olacaktır. Dolayısıyla yeni denge milli gelir düzeyi (Y_1) daha üst bir faiz düzeyinde oluşmuştur.

→ Kapanlı Ekonomide Maliye Politikası ve Para Politikası Etkileşimi (Hicks-Hansen IS-LM Analizi)

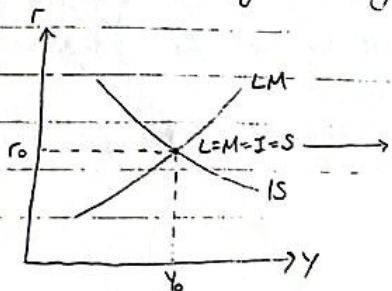

Faizler düştüğünde yatırımlar artar. Yatırımların yapılmasına bağlı olarak üretim artışıyla birlikte MG artışı gerçekleşir.

Bu iki bir faiz düzeyine karşılık gelen MG söz konusudur. Bu noktalar, para talebi para arzına eşittir.

Dolayısıyla para ve mal piyasaları, aynı faiz düzeyinde birleşirse, ortak bir MG düzeyinde buluşmuş olurlar. Dolayısıyla ekonominin genel dengesi, eşanlı dengesi sağlanmış olur.

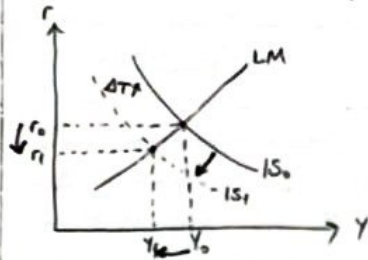

Ekonominin eşanlı denge fonksiyonlarında bir araya gelir. (genel dengeyi temsil eder.)

2. Maliye Politikasındaki Değişmelerin Eş Anlı Dengeye Etkisi

⊕ $\bar{P}$ (para politikası) ve M^P (maliye politikası) ↓ dursa, denge ise genel denge (eş anlı denge) nasıl etkilenir?

Zengin vergisi adı altında bir verginin uygulanması, borçlanma, genel denge nasıl etkilenir? (Maliye pol. bir değişikliğe gidiliyor.)

Vergilerdeki bir artış, $\Delta T \uparrow$ etkisini kullanılarak gelide gösterir.

$$\Delta T \uparrow \rightarrow K. \text{ Gelir} \downarrow \rightarrow \Delta C \downarrow \rightarrow TTE \rightarrow \Delta Y \downarrow$$

Maliye politikasında bir daralma söz konusudur.

ΔT 'deki bir artış, IS_0 'den IS_1 'e doğru dengeyi kaydırmanın sebep olur.

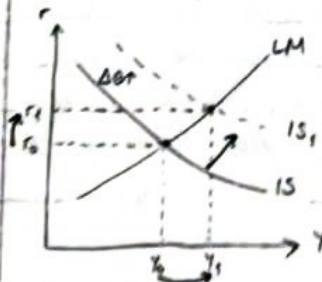
$$TTE \rightarrow \Delta Y \downarrow$$

$$\Delta L \rightarrow \Delta r \downarrow$$

para politikası

Örnek

Araç: Bütçe. ΔG 'de bir artış meydana geldiğinde, bunun genel ekonomik dengeye yansıması nasıl olur?

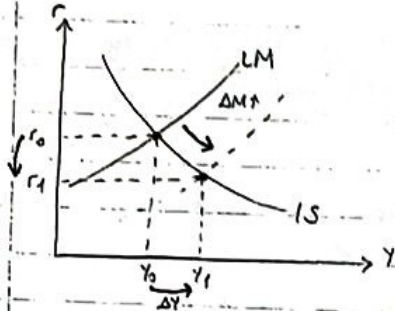

$$\Delta G \uparrow \rightarrow K. \text{ Gelir} \uparrow \rightarrow \Delta C \uparrow \rightarrow TTE \uparrow \rightarrow \Delta Y \uparrow$$

$$\Delta L \uparrow \rightarrow \bar{P} \downarrow \rightarrow \Delta r \downarrow$$

$\bar{M}P$ sabitken, PP & değışiklikleri genel eş anlı denge nasıl etkilenir?

Emisyon hacmini arttırsak;
(Dolaşımdaki reel para miktarı)
para artar

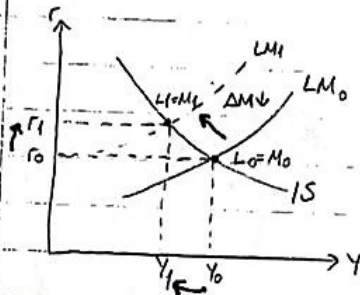

ΔM 'nin artmasıyla, para piyasasında genişleme meydana geldi.
 $\Delta M \uparrow \rightarrow (\Delta r \downarrow) \rightarrow \Delta L \uparrow \rightarrow \Delta TT \uparrow \rightarrow (\Delta Y \uparrow)$

Örnek

Zorunlu karşılık oranları artarsa $\uparrow$, bankaların kaidi para yaratma gücü azalır $\downarrow$. $ZKO \uparrow \rightarrow \Delta M \downarrow$ (ΔM para arzında 'değerler')

Para talebinde herhangi bir değışiklik yokken para arzı birden daralır. Herkes parayı istememin derdinde olur. Daha yüksek faizi veren, az olan parayı alır.

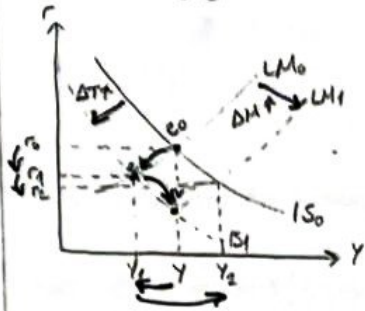

$ZKO \uparrow \rightarrow \Delta M \downarrow \rightarrow \Delta r \uparrow \rightarrow$ mal piyasasında $\rightarrow \Delta S \uparrow$, $\Delta I \downarrow$, $\bar{M}P$ ise $\rightarrow \Delta Y \downarrow$

$\Delta M \downarrow$ iken ΔL ise $\Delta r \uparrow$

$L = M$ iken $\bar{L} \neq M \downarrow$

8. Kapalı Bir Ekonomide Para ve Maliye Politikasındaki Değişimlerin Etkisi

→ Mali açıdan vergi artışı sağlandı.

Yeni vergilerin kamu harcamalarıyla birlikte $\Delta T \uparrow$ artışı meydana geldi.

$\Delta T \uparrow \rightarrow K. Gelir \downarrow \rightarrow \Delta T \downarrow$ (IS eğrisi sağlandı.)

$\Delta T \downarrow \rightarrow \Delta L \downarrow \rightarrow \Delta r \downarrow$ (para arzında değişiklik olumaması halinde.)

$\Delta r \downarrow \rightarrow \Delta I \uparrow \rightarrow \Delta S \downarrow$

Faizlerin aşağı doğru çekildiği için merkez bankası;

$\Delta T \downarrow \rightarrow \Delta L \downarrow \rightarrow ME \Delta M \uparrow ise \rightarrow \Delta r \downarrow$
para arzı arttı para arzı arttı

Para ve maliye politikalarından birinde yapılan bir değişiklik önce kendi alanında etki gösterir. Örneğin; şekilde de belirtildiği gibi ΔT 'deki bir değişiklik önce mal piyasasında duralmanın yaşanmasını neden olur. (Y_0 'dan Y_1 'e)

Mal piyasasındaki bu gelişmeler, para piyasasını para talebindeki değişimlerle yansıtır.

Daralan toplam talebi ve dolayısıyla bütçelerin fiyat istikrarını korumak amacıyla merkez bankası genişletici para politikası izlemeyi tercih edebilir. Bu durumda artan para arzı, faizlerin daha da düşmesine ve para talebinin uyandırılmasına neden olur. Bu da sonuçta daha düşük faiz düzeyinde, ancak daha yüksek milli gelir seviyesinde yeni bir dengenin oluşmasıyla sonuçlanır. (e2)

$\Delta T \downarrow \rightarrow$ fiyatlar genel düzeyi düşmeye başladı = Deflasyon - Durgunluk

PP devreye girer, $\Delta M \uparrow$ arttırılır.

Fiyatların düşmesini engellemek için,

$T \uparrow$ gerekir $\Delta L \uparrow$ gerekir

Bunun için $\Delta r \downarrow$ daha da düşmesi gerekir. $\Rightarrow \Delta M \uparrow$

Bu tür politikaların doğru veya yanlışlığına karar vermek için, başlangıç dengesinin tam istihdam denge milli gelir koşullarıyla birlikte değerlendirilmesi gerekir.

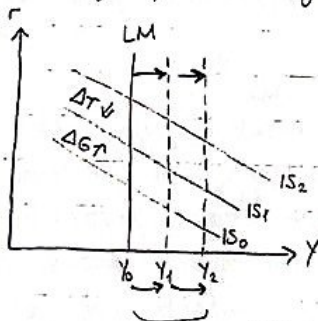
Bu değerlendirmeden hareketle para ve maliye politikası koordinasyonunun sağlanması mümkün olacaktır.

Para talebinin faiz esnekliği 3 özel durum olabilir. Her durum para ve maliye politikasının etkililiğini belirler.

Para talebi faiz esnekliği sıfır ise $L_e = 0 \Rightarrow$ ise LM eğrisi dikey eksene paraleldir. Faiz değişimlerine karşı para talebi etkilenmemektedir.

$\rightarrow$ Para politikası denge milli gelir düzeyini etkiler.

$\rightarrow$ Maliye politikası denge milli gelir düzeyini etkilemez.

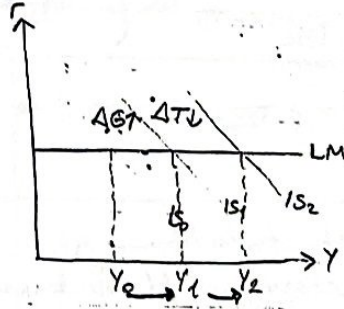

Para politikasında değişiklik

$L_e = \infty$ ise $\Rightarrow$ LM yatay eksene paraleldir.

$\rightarrow$ Maliye politikası denge milli gelir düzeyinde etkin.

$\rightarrow$ Para politikası denge milli gelir düzeyinde etkin değil.

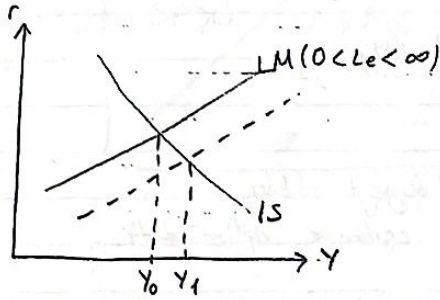

Genel özel durum: $0 < L_e < \infty$ ise pozitif eğimli bir eğridir.

$\rightarrow$ Para politikası ve maliye politikası denge milli gelir düzeyinde etkilidir.

İkisi de etkilidir ancak, para politikası ve maliye politikasının görece etkisi L_e 'nin "sonsuz" a veya "0" a yakınlığına bağlıdır. Bu sonsuz veya 0'a yakınlığı, LM eğrisinin eğimini belirleyecektir.

Para talebi faiz esnekliği sıfır olursa LM eğrisi dikey, sonsuza yaklaş-
tığında ise L_e arttıkça maliye politikasının etkinliği azalacaktır.
para talebi faiz esnekliği

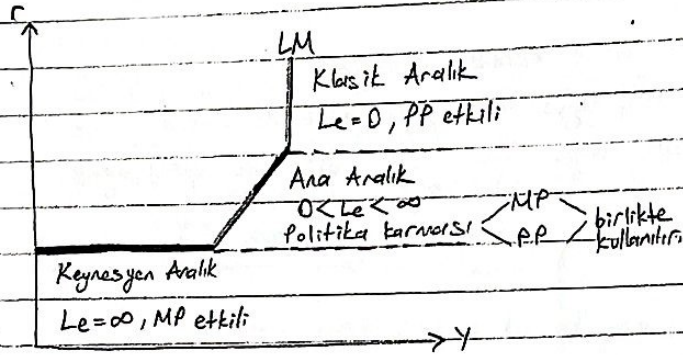

$L_e \uparrow$ artarsa $\rightarrow$ maliye politikasının etkinliği artar.

(sonsuz yaklaşır) $\rightarrow$ para politikasının etkinliği zayıflar.
yataydır denge gelir.

$L_e \downarrow$ azalırsa $\rightarrow$ maliye politikasının etkinliği zayıflar.

(Eğrinin dikeyleşmesi) $\rightarrow$ para politikasının etkinliği artar.
0'a yaklaşması

Bu üç özel grubu tek bir grafik altında topladık.
LM eğrisi $Le = 0$ olduğu durumda dikey eksen paralel bir konum alır.
Burada sadece PP etkilidir.

LM eğrisi $Le = \infty$ ise, LM eğrisi yatay bir durum alır. Burada da MP etkilidir (denge MG düzeyi üzerinde).

$0 < Le < \infty$ olması halinde politika kararsız vardır. Bu durumda eğri pozitif eğimli olur. PP ve MP birlikte etkilidir. Hangisinin daha çok etkili olduğu konusunda da Le 'nin sonsuz ile sıfıra yakınlığı belirler.

9. Açık Ekonomide Eş Anlı Denge Analizi (Mendel Fleming Modeli)

* Burada iki temel varsayım vardır.

- ① Dış ekonomik ilişkiler eş anlı dengeli etkiler.
- ② İla ve dış piyasa faiz oranları eşitlenme eğilimindedir.
↳ Sermaye hareketliliği önemlidir.

- Buradan hareketle Balance of Payment (BP) denilen bir eğriden bahsedilir.

Dış ödemeler dengesini belirleyen unsurlar; ithalat, ihracat ve sermaye hareketleri.

$$\text{Dış ödemeler dengesi} \Rightarrow BP = \underbrace{[X(\text{Real Döviz Kuru (RER)}; \text{Dış ülkenin } Y(P)) - M(RER; Y + K(i; j))]_{\text{Mal ve Hizmetler}}}_{\text{Cari İşlemler}} + \underbrace{S_{\text{Sermaye Hareketleri}}}_{\text{Sermaye Hareketleri}}$$

- BP eğrisini belirleyen ihracattır, ihracatla ithalat arasındaki fark cari işlemleri tanımlar.

- Buna bağlı olarak dış ödemeler dengesi;

Dış ödemeler BP dengesi

$< 0 \Rightarrow$ Açık
 $= 0 \Rightarrow$ Dengeli
 $> 0 \Rightarrow$ Fazla

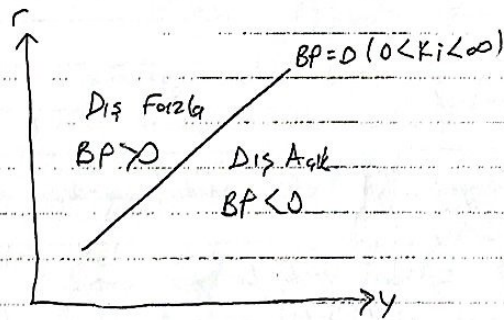
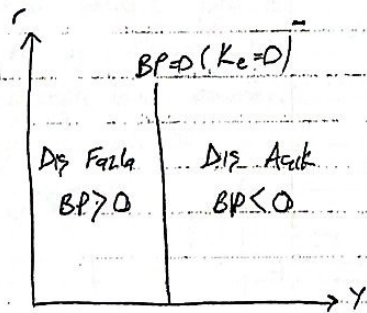
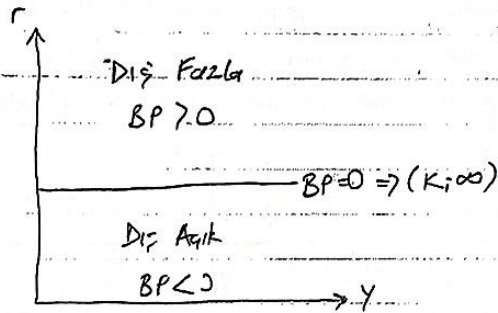
- Sermaye hareketliliği

Tam Esnek = $K_i = \infty$

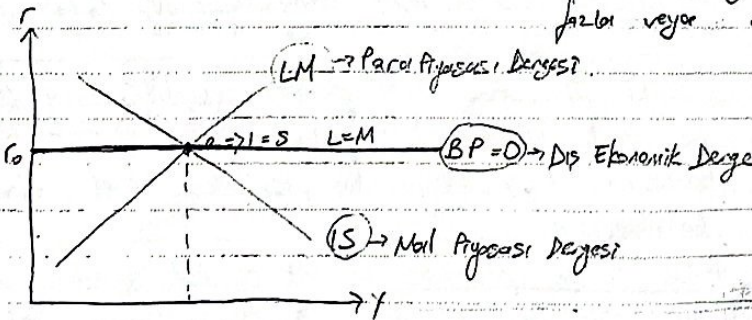
Yarı Esnek = $0 < K_i < \infty$

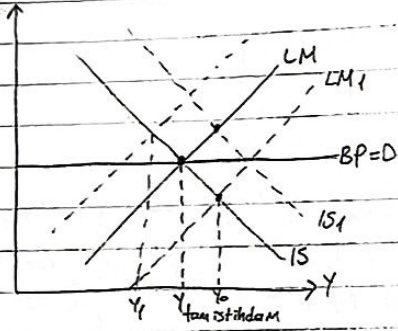
Esneklik Yok = $K_i = 0$

Buna bağlı olarak da dış ödemeler dengesi farklılık gösteriyor.

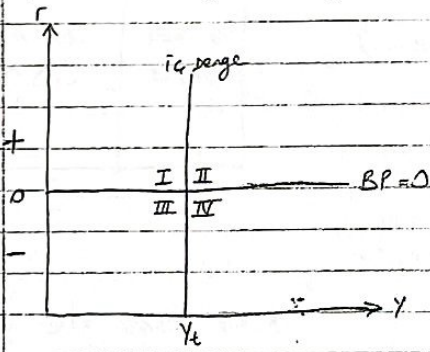

X Faiz esnekliğine bağlı olarak BP eğrisinin eğimi değişir.
 X Dolayısıyla BP eğrisi, sermayenin faiz esnekliğine bağlı olarak pozisyon değiştiriyor, buna bağlı olarak da genel ekonomik denge fazla veya açık veriyor.

- Tam istihdam denge düzeyinde iktisat politikalarının (Klasik iktisade düşünce) bütün hedefi, iç ve dış piyasa dengesinin $r=0$ faiz düzeyinde iç para piyasası ve dış piyasa dengesinin tam istihdam düzeyinde olduğu kabul edilmiştir.

X I. bölgede iç ekonomik dengeyle ilgili eksik istihdam vardır. Ödenekler dengesi dış fazla verir. (BP'nin üstü)

X II. numaralı alanda aşırı istihdam vardır. Dış fazla verir.

X III. numaralı bölgede iç denge eksik istihdamdadır. Dış ödenekler dengesi dış fazla verir.

X IV. numaralı bölgede iç denge aşırı istihdamdadır. Dış ödenekler dengesi dış fazla verir.

→ Merkez bankaları iki döviz kuru politikası izleyebilir. Sabit döviz kuru politikası ve esnek döviz kuru politikasıdır.

→ Merkez bankasının belirlediği döviz kuru politikaları genel ekonomik denge üzerinde belirleyicidir.

→ Sabit döviz kuru politikasında alt ve üst limitler arasında kuru belirlenir. Kuru hareketleri bu limitlerin üzerine çıktığında MB müdahale eder. (Tüneldeki klan)

6,10 → MB müdahale eder.

6,5

Döviz kuru

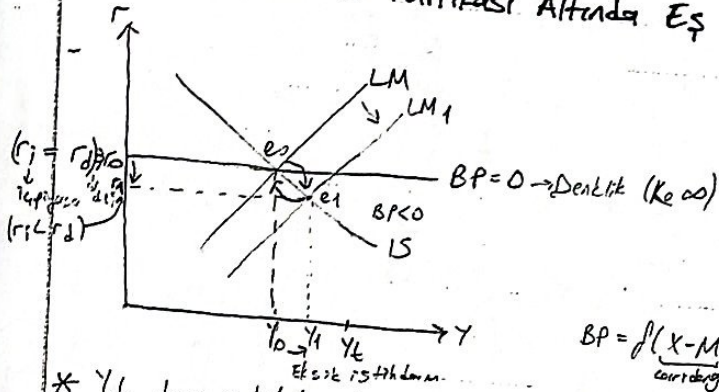
5,54

5,4 → 315 müdahale eder.

→ Esnek döviz kuru politikasında ise MB kurlara alt ve üst limit koymaz. Tamamen kurların piyasada serbestçe oluşmasına izin verir.

Bu iki politikadan hareketle genel ekonomik denge belirleniyor.

2. Sabit Döviz Kuru Politikası Altında Eş Anlı Denge Analizi

6,0

5,5 1\$

Sabit Döviz Kuru

* Bu durumda para politikası değişiklik eşanlı dengesi nasıl etkiler?

$$BP = f(X - M + K)$$

caridenge sermaye hareketleri

* Y_1 tam istihdamda ise 2. ve 3. denge analizini yapınız.

1. Etki istihdam vardır, denge denklik düzeyindedir. ($BP = Denk = 0$)

2. Tüvöl alımı $\rightarrow M \uparrow \Rightarrow$ LM sağa kayar $\rightarrow Y \uparrow$ üretim $\uparrow \rightarrow r \downarrow (r_1 < r_0) \Rightarrow$ Bulaş

Sonucunda $\rightarrow$ Sermaye çıkışı başlar. Dövizciyi piyasada dolar talebi artar. Dolar talebi artarsa kurlar artar. Kur artarsa $\rightarrow$ sabit döviz kuru politikası koşullarında MB müdahalesi gerekir. ($1\$ > 6,0$)

- Bu müdahale sonra kuru bastırmak için MB ne yapmalıdır? Döviz satılır. Arta, döviz talebi artırdıktan karşılanmaya çalışılır. (Döviz rezervinden $\$$ satılır.) $\Rightarrow M \downarrow \Rightarrow$ faizler artar, kurlar üzerinde baskı artar. Kurlar $\rightarrow 6,0$ bandına geri döner.

- Sonuçta ekonomi eşanlı denge eski düzeyine geri döner.

* Buradan Çıkan Sonuç $\Rightarrow$ Sabit döviz kuru politikası ile açık ekonomilerde BP (para poli) eşanlı denge üzerinde etkili değildir.